

Å R S M E L D I N G

15/10-1954 - 30/9-55

for

LANDSMUSEET FOR SKOGBRUK, JAKT OG FISKE

Museets administrasjon.

Skogbruksmuseet er en landsomfattende institusjon og representanter for 14 organisasjoner og institusjoner utgjør museets råd.

På stiftelsesmøtet på Hotell Censtral i Elverum den 15/10-54 ble skogdirektør Alf Langsæter valgt til rådets formann og redaktør Johan Ödegaard til rådets sekretær. Til styre ble på samme møte valgt:

Finn Krog, Elverum med varamann Øystein Sjölie, Aamot, Magne Midttun, Elverum med varamann Peder Holand, Oslo, Klaus Kjelsrud, Oslo med varamann Arnt Stenklev, Oslo, Hans Th. Kier, Fredrikstad med 1 varamann Ole Anker-Rasch, Halden og 2 varamenn Brede Bredesen Opset, Kirkenær i Solør, Sigmund Stafne, Elverum.

Styret valgte på sitt første møte Magne Midttun til formann og Finn Krog til sekretær. Styret har hatt 4 møter.

Museets personale:

Midlertidig konservator fra 20/5 - 30/9-55, mag.art. Arne Skjölsvold.

Kasserer, kontorsjef Håkon Rønning.

Museumsarbeidet:

Medlemskap i Norske Museers Landsforbund.

For at vårt museum skulle ha mulighet til å komme inn på statens kulturbudsjett var det en forutsetning at museet først ble tilsluttet N.M.L. Søknad om slikt medlemskap ble derfor sendt Landsforbundet og Skogbruksmuseet ble opptatt som medlem og klassifisert i gruppe C, "større spesialmuseer".

Vedtektene.

På stiftelsesmøtet i Elverum den 15/10-54 ble det lagt frem forslag til vedtekter for museet. Under behandlingen ble det innarbeidet en del redaksjonelle endringer. Vedtektene er senere trykt og ligger ved denne årsmelding.

Eget kontor.

Kontorlokale for museet er leid av Glomdalsmuseet i 2. etasje på "Framnes". Museet har anskaffet egen telefon nr. 1727, Elverum. Nødvendig kontorutstyr er innkjøpt.

Midlertidig konservator.

Til å ta seg av det grunnleggende oppbyggingsarbeide ved museet gikk styret til midlertidig ansettelse av mag.art. Arne Skjölsvold. Herr Skjölsvold har virket ved museet fra 20/5 - 30/9 d.å., da han etter søknad fra Thor Heyerdahl ble innvilget permisjon for å delta som leder av de arkeologiske undersøkelser under Heyerdahls ekspedisjon til Stillehavet.

Geologisk avdeling ved museet.

Statsgeolog Gunnar Skjeseth har påtatt seg å utarbeide en geologisk avdeling for museet. Herr Skjeseth har ikke avsluttet sitt arbeide.

Kontaktpunkter.

Styret var av første stund av den oppfatning at et godt utbygget kontaktsystem er den første betingelse for at museet kan få den landsomfattende karakter det har på, og en absolutt forutsetning for å oppnå effektivitet og system i arbeidet med innsamling av redskaper, tradisjonstilfang og annet materiale til belysning av skogbrukets, jaktens og fiskets historie gjennom tidene. Redaktør Ödegaard og styrets formann ble anmodet om å ta seg av dette arbeidet, som senere ble fortsatt av konservatoren.

På et møte med en del av rådets medlemmer på Norsk Skog-og Landarbeiderforbunds kontor den 1955 var det enighet om at man skulle kontakte fylkesskogsjefene, fylkesskogselskapene og jeger- og fiskerorganisasjonene for å få deres hjelp til å finne frem til de riktige folkene.

Arbeidet med kontaktpunktene er kommet godt i gang og en håper i løpet av kommende år å ha interesserte folk i hvert bygdelag landet over knyttet til museet.

I samme forbindelse kan det nevnes at man er gått i gang med å utarbeide detaljerte spørrelister, som, når tiden kommer, vil bli sendt rundt til kontaktene til besvarelse.

Museets økonomi.

Allerede på det første styremøtet ble det vedtatt å sende publikasjonen om skogbruksutstillingen samt redegjørelse for det videre arbeide til de opprinnelige bidragsyttere og andre interesserte, og samtidig minne om skattefriheten for bidrag til museet. På denne henvendelse kom det, som en vil se av regnskapet, inn betydelige midler. Til samtlige bidragsyttere ble det senere sendt en spesiell takk.

For å komme inn på statens kulturbudsjett er det en forutsetning at museet selv skaffer tilveie årlige bidrag. Jo større museets egne midler er, desto større støtte kan man regne med fra det offentlige. For å få en oversikt over hva museet selv kunne rekne med å få inn av egne årlige midler vendte styret seg til rådets organisasjoner i en skrivelse av 15. des. forrige år. Da det imidlertid ikke innlöp svar fra alle rådsorganisasjonene på ovennevnte henvendelse måtte styret i söknaden om å komme inn på statens kulturbudsjett operere med et anslagsvis belöp av ca. 40 000 kr. Vår söknad om statsstötte ble imidlertid ikke anbefalt av statens museumsdirektör med den begrunnelse at ordinäre bidrag må foreligge för spørsmålet om statsstötte kan tas opp.

Styrets formann og konservatoren har i denne forbindelse vært i konferanser med byråsjef Wärn og sekretär Löwe i Kirke- og Undervisningsdepartementet. Det ble herunder på nytt presisert nödvendigheten av at museet selv skaffer tilveie private midler. Sekretär Löwe var også inne på den tanke at Skogbruksmuseet, når det gjelder statsstötte, kanskje sogner naturlig inn under Landbruksdepartementet.

For å kunne arbeide med sikringen av årlige bidrag til museet samt undersøke eventuelle fordeler ved å sogne direkte inn under Landbruksdepartementet, overlot redaktör Ödegaard sitt arbeide med kontaktpunktene til Museets konservator og styrets formann. Ödegaard var kommet godt i gang med arbeidet med økonomien da han plutselig ble revet bort.

En vil også nevne at den komite som i sin tid tok initiativet til å stifte Skogbruksmuseet, för museet ble stiftet sendte en söknad om et bidrag fra viltfondet på kr. 25.000,-. Söknaden ble imidlertid avslått med den begrunnelse at formålet midlene skulle brukes til ikke var helt i overensstemmelse med statuttene for viltfondet.

Reiser.

For å hente impulser til det forestående oppbyggingsarbeide og for eventuelt å oppnå et samarbeide har konservatoren og styrets formann i löpet av siste sommer foretatt en rekke reiser og besøkt mange museer og institusjoner. Det er blant annet etablert

kontakt med Nordiska Museet i Stockholm som har nedlagt et stort arbeide med feltene skogbruk, jakt og fiske. Nordiska Museet er meget interessert i et samarbeide med vår institusjon og det er blant annet etablert direkte låneforbindelse når det gjelder litteratur. Likeledes var Dr. Gösta Berg ved Nordiska Museet interessert i utarbeidelsen av felles spørrelistor til kontaktpunkter på begge sider av grensen for derigjennom å finne frem til eventuelle tilknytningspunkter landene i mellom.

Jagt og Skovbrugsmuseet i Hørsholm i Danmark er besøkt og også i den anledning sikret museet seg verdifulle impulser og kontakter.

Det kan videre nevnes at konservatoren og styrets formann representerte museet under Norske Museers Landsforbunds årsmøte i Ålesund i sommer og avla besøk på skogbruksutstillingen i Steinkjer. På de sistnevnte reiser har man samtidig oppsøkt en del kontakter i forbindelse med innsamlingsarbeidet for museet.

Navnesaken.

Museet fikk ved stiftelsen navnet: Norsk Skogbruksmuseum med avdeling for jakt og fiske. Det viste seg imidlertid snart at dette navnet var tungt og upraktisk. I styremøte den 3/6-55 fattet styret vedtak om å spørre rådsorganisasjonene om de hadde noe å innvende mot navneformen: Landsmuseet for Skogbruk, Jakt og Fiske. Styret fant å kunne gjøre dette da det ikke ville innebære noen reell endring av vedtektene. Redaktør Ödegaard forela saken for rådsorganisasjonene og det hersket enstemmighet om navneforandringen. Styret sendte deretter meddelelse til N.M.L. om navneforandringen. Landsforbundets styre har senere meddelt at det ikke har funnet å kunne godta navneforandringen. Spørsmålet vil derfor bli tatt opp på ekstraordinært rådsmøte i høst.

Prestöva.

Som det fremgår av vedtektene § 1, skal Skogbruksmuseet utbygges på Glomdalsmuseets grunn. Styret har imidlertid hele tiden innsett viktigheten av også å ha sitt eget areal i tillegg til den plass museet får disponere på Glomdalsmuseet. Elverum kommune eier en idyllisk, liten öy ute i Glomma rett over for Glomdalsmuseet. Öya har et enestående miljø og vil være ypperlig egnet for museets fremtidige friluftssamlinger. Styret har lenge arbeidet med saken og i møte den 26/9 d.å. vedtok Elverum formannskap enstemmig å gi öya til Skogbruksmuseet vederlagsfritt.

Utsiktene til at herredstyret sanksjonerer formannskapetets beslutning er de beste.

Bibliotek og litteratursamlinger.

Ved en institusjon som denne vil det være av største betydning, etter hvert å få opprettet et eget bibliotek hvor litteratur omfattende skogbruk, jakt og fiske er rikelig representert. Dette vil være av så vel museal som praktisk verdi. Museet har således etter søknad oppnådd gratisabonnements på de fleste innenlandske tidsskrifter omfattende skogbruk, jakt og fiske og vi håper også at samlingene etter hvert vil bli utfyllt med eldre litteratur. Som tidligere nevnt er det opprettet direkte låneforbindelse med Nordiska Museet i Stockholm og man har derfra sendt oss et kartotek omfattende ca. 1000 böker og publikasjoner som vi når som helst kan få låne i studieøyemed derfra.

Publikasjon m.v.

For museets presentasjon utad er det laget en liten publikasjon som rådsorganisasjonene allerede har fått tilsendt. Publikasjonen er forøvrig spredt utover hele landet i et antall av flere hundre og det er meningen at den etter hvert skal sendes rundt til alle kontaktmennene.

For å gjøre museet kjent blant folk er det dessuten drevet en utstrakt agitasjon i intervjuform i pressen ved siden av at våre skogbruk-jakt- og fisketidsskrifter har ytet en velvillig bistand. Det er vårt håp at vi med en bedret økonomi skal bli i stand til å utgi en årbok for museet. Det er grunn til å tro at en årlig publikasjon vil aktivisere interesserte folk rundt omkring i hele landet og samtidig øke tallet av museets venner.

Gaver og innkjöp.

Til tross for at museet enda er i sin vorden er det tydelig at interessen for institusjonen er vakt på de forskjelligste steder i landet.

Det kan således nevnes at museet fra herr Mathis Randa i Langvasseid i Finnmark er blitt tilbudt en komplett kjöredoning for tömmerkjöring med rein for en meget billig pris. Denne vil sansynligvis bli oversendt museet i löpet av hösten.

Fra herr Anton Grendstad, Jörstad er museet tilbudt som gave en oppgangs-håndsag som vil bli oversendt til neste vår.

Kier og Compani, Fredrikstad, har gitt museet en gammel "bjönnbu"

som finnes på firmaets eiendom i Vestre Rognvola i Stor-Elvdal. Bua vil bli revet og flyttet til museumsområdet kanskje allerede i høst.

Skogeier Ole H. Dahl, Elverum, har tilbudt museet som gave en gammel ljörbu med spesielt grovt tømmer. Bua vil bli flyttet til museumsområdet neste sommer.

Herr Ole N. Börli, Skotterud, har tilbudt museet som gave en meget interessant stokkebåt med utliggere som ble funnet i Bören sjö i sommer. Båten vil bli hentet med det aller første.

Herredskogmester Ivar Bjaadal, Fyresdal, har tilbudt museet som gave en gammel stokkfelle for fangst av mår. Fella vil bli sendt til museet i løpet av høsten.

Fra gårdbruker Embret Brekken, Tynset, har museet mottatt som gave en eiendommelig rotkubbe som vil bli innlemmet i en planlagt avdeling for "trollskog".

Fra Statens Skogskole, Evenstad, har museet mottatt som gave en større samling forkröplete og eiendommelige misvekster fra skogen. Slike severdigheter vil bli av såvel museal som kulturhistorisk verdi i fremtiden, da man kan rekne med at slike ting, som følge av moderne skogpleie en gang vil bli borte fra skogene.

Det er all grunn til å tro at så snart samarbeidet med kontaktmennene utover i landet kommer i gang vil det bli fart og effektivitet i innsamlingsarbeidet.

R e g n s k a p

Fra 1. april til 15. oktober 1955.

Vinnings- og tapskonto:

Innkømne bidrag.....	kr.	12.584,20
Lønninger.....	"	6.712,57
Reise- og dietutgifter.....	"	3.402,40
Representasjon.....	"	352,05
Trykksaker og rekvisita.....	"	2.274,59
Telefon og porto.....	"	725,63
Husleie	"	300,00
Oppusning av kontorlokaler	"	626,55
Diverse utgifter	"	353,73
Tatt av fondet.....	"	2.163,32
	kr. 14.747,52	14.747,52

Status:

Elverum Sparebank, konto 27909	kr.	77.014,85
Inventar	"	3.538,65
Utstillingshallen.....	"	15.000,00
Skogbruksmuseets Fond, 1/4-55: 82.716,82		
+ overf. Vinnings- & tapskto. 2.163,32		
	80.553,50	
+ overf. Kapitalkonto..... :	3.538,65	"
Kapitalkonto.....	"	18.538,65
	kr. 95.553,50	95.553,50

Elverum, den 15. oktober 1955.

Håkon Rønning (sign.)
kasserer.

Regnskapet for tiden 1/4 - 15/10-1955 er revidert og funnet i orden.

Elverum, den 19. oktober 1955.

Henry Veen (sign.)
revisor.

G a v e r .

Fra Alf Hovind, Arendal: Gammel fluebok med håndlagede fluer. Har tilhørt en engelsk kommandør.

Fra Dag Ree Östigaard: Flåkniv av elghorn.

Fra Drangedal Skogeierlag: Utstoppet bever fra Drangedal.

Fra Erling Lyftingsmo, Mosjøen: Hjemmelaget fiskegarn av lin med bjørke-neverfløtt og søkke.

Fra Simen Lilleeng, Folldal: Hjemmesmidd lås som har tilhørt naustet fra Breisjøen i Alvdal.

Fra Anders Landet, Stai: 4 store fallhorn.

Fra Gisle Dalen og Simen Lilleeng, Folldal: Langt rep av pert (gran). Hørte til i Naustet fra Breisjøen. Ösekar av tre, svorv, borr, hullfløtt.

Fra Österdal Politikammer, Elverum: 4 fotsakser beslaglagt ved ulovlig fangst.

Fra Erland Glömmen, Tretten: Et par svarte skinnleggens, en patronveske av svart lær, rep av rottøger av gran, 7 fiskegarn.

Fra Olav Sebrekke, Tinn: Furustamme funnet i myr 1.050 m.o.h. i Tinn, et par mannstruger av tre med vidjespenninger, 2 hestetruger av jern med lærremmer, en hestetrug av tre og jern med vidjehemper og lærrem, en naturlig krokvokset "hekt", 3 öksar, en med årstall 1801. Innsamlet v/ kontaktmann Ole Högehaug.

Fra Tor H. Holte, Kjosen i Drangedal: Kaffiknultre (knuser). Innsendt ved herredsskogmester Haakon Danevad.

Fra Arne Hanestad, Hamar: Elggevir hvor begge horn er vokset ut fra samme rosenkrans.

Fra Martin Emstad, Selbu: Oppgangshandsag.

Fra Direktoratet for Statens Skoger: Svistempel (Statens Skogvæsen), lövkniv, skogvokterökser, merkeöks med stempel O.R., öyebor, dimensjonsklave av stål, 2-armet stålklave, målebordslinjal.

Fra Henry Förli, Vågåmo: Spydspiss av jern (9.årh.), 2 pilespisser av jern fra vikingetid.

Fra Svein Viken, Storsjøen: Sagblad og krumtapp til oppgangssag.

Fra Iver Eide, Tolga: Lysterkurv og lystergaffel av jern, jaktrifle fra 1870-årene, mannstruger med vidjespenninger.

Fra Magnus Jensen, Ådalsbruk: 2 armstoler.

Fra Ola Storviksøter, Vågå: Lunnestutting.

Fra Olav Flotten, Skage i Namdal: Varepulk som kom drivende med tömmeret i Skage lense.

Fra Embret Godtland, Tynset: Bokgave, P. Chr. Asbjörnsen: Om Skovene og et ordnet Skovbruk i Norge.

Fra Arne Nordmark, Atna: Pigghalsband for hund, brukt som vern mot ulv.

Fra Odd Storsveen, Törberget: Tömmersaks som samtidig er klave med inn-delning i tommer.

Fra Linnea Haukedal, Elverum: Bellander tømmerklave, huggerklave med inndeling i tommer og cm, Gudbrand Jordets blinkeöks, hemsmidd teksle til å lage takrenner med, kart over Renoset seter, kart over Jordet Gård og deler av skogen, stikkspade for torvtaking.

Fra And. H. Kiær & Co, Løten: Lenseknepper fra Stendammen på Stensåsen Skog, Hopes markberedningsharv, Svensk Markberedningsplog merket 207 Videns Type. Plogen har fast monterte såkanner. Hemsmidd teksel til huling av tre.

Fra Krafft- Pettersen, Nordli, Trøndelag: Elggevir med deformerte horn p.g.a. skuddsår.

Fra Peter Bjøntegaard, Ö. Rendal: Renshorn med vidjespenning til å henge vattar på, vidjespenninger med trehaker til å henge matkiste på, Soknkrase til å sokne etter garn, soknfjöl eller soknvinne til å vinne snøre på, ispil fulgt med ved opptaging av garn.

Fra John J. Villa, Daugstad, Romsdal: To kongelige sagbruksbevilgningsdokumenter fra kvantumsagenes tid, et fra år 1767 og et fra 1818.

Fra Skogsarbeider i Troms: Ung furustamme med eiendommelig grensetting, innlevert av skogforvalter Per Grindstad, Moen i Målselv.

Fra Alf Risberg, Våler: Stor stålklave med tommeinndeling, største mål 24".